

УДК 351.751.6:908+01:04+02:04

ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ВЕРСІЇ ЖУРНАЛУ „КУЛЬТУРА НАРОДІВ ПРИЧОРНОМОР'Я”¹

С.В. Дудченко

(Центр інформаційних технологій МЦ „Крим”,
м. Сімферополь, Україна)

У доповіді розглядаються питання створення нових видів електронних документів і наводиться методика, яка дозволяє інтенсивно формувати і розвивати електронний повнотекстовий ресурс наукового призначення.

Ключові слова: електронна копія, друкарський документ, методика, ретроспективні покажчики

В докладе рассматриваются вопросы создания новых видов электронных документов и приводится методика, которая позволяет интенсивно формировать и развивать электронный полнотекстовый ресурс научного назначения.

Ключевые слова: электронная копия, печатный документ, методика, ретроспективные указатели

Електронна версія журналу „Культура народів Причорномор'я” почала створюватися в другій половині 2002 р. співробітниками „Відділу автоматизації бібліотечних процесів” Наукової бібліотеки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського.

При сприянні редакції журналу були зібрані електронні оригінал-макети усіх (на той час №№ 1-35) номерів видання. Оригінал-макети були оброблені та розформовані на окремі статті. Кожна окрема стаття приєднувалася до аналітичного опису, у результаті чого формувався електронний повнотекстовий ресурс наукового призначення, із можливістю пошуку більш ніж за 20 параметрами. Отримані результати були оброблені, узагальнені й описані в 1 спеціалізованому бібліотечному випуску журналу „Культура народів Причорномор'я” [1]. По суті справи вперше з'явилася методика створення електронної колекції журнальних статей, яка завершилася створенням компакт-диска, який розроблено на основі бібліотечної системи „ІРБІС”.

На першому етапі повні тексти статей були представлені у форматі Winword, але у зв'язку з тим, що даний формат не є стійким, то негайно виникла проблема невідповідності друкованого та електронного документа. Цей момент можна вважати початком розробки методики створення електронної версії журналу. В її основу було покладено необхідність дзеркального відображення інформації, що значить створення повної копії електронного варіанта документа на основі друкованого.

Спочатку було сформульовано поняття „електронної копії друкованого документа” [2, 3]. Потім були розроблені якісні параметри „електронної копії друкованого документа”, які включали додаткові вимоги, а також функціональні та інформаційні характеристики (і можливості), які дозволяли використовувати її як першоджерело [4]. Далі була запропонована послідовність етапів створення електронного документа, який по суті є повною копією друкованого документа, але у своєму кінцевому варіанті був представлений в одному із „стійких” форматів і з можливістю роботи з текстовою частиною документа.

¹ Доклад на русском языке представлен по адресу:
http://conf.cpic.ru/eva2007/rus/reports/report_1213.html

Крім того, електронна копія за представленою методикою оснащується пошуковою системою (залежно від видання, починаючи від найпростішого пошуку за змістом і закінчуючи складним пошуком за будь-яким словом із тексту документа), а в закінченні доповнюється повним бібліографічним описом документа в MARC-сумісних форматах.

На основі складників електронного документа розробляється титульний інтерфейс електронної версії документа. Розроблений електронний документ записується на компакт-диск типу „візитка” і додається до друкованого оригіналу як електронна копія на іншому носії інформації. Починаючи з 2005 року, кожен автор журналу „Культура народів Причорномор'я” разом із друкованим авторським примірником може отримати й електронну копію на міні компакт-диску (CD-візитка).

Найдавніші зміни у розвитку методики створення електронної версії журналу були пов'язані з новими вимогами ВАКУ України до подання й оформлення наукових публікацій. Тепер кожна стаття, що приймається до публікації повинна супроводжуватися відомостями про кількість бібліографічних посилань, а прізвище, ім'я, по батькові, назва статті, коротка анотація та ключові слова повинні подаватися трьома мовами.

Певна річ, що зростаючий обсяг додаткової інформації не повинен бути загублений, а тому кількість пошукових і систематизуючих елементів, що супроводжують електронний повнотекстовий документ, була розширена. У зв'язку з цим хоч і несуттєво (але кардинально) була змінена схема створення друкованого документа. Тепер спочатку створюється компакт-дискова електронна версія та вже на її основі відбувається випуск друкованого номера.

Така послідовність створення електронної версії журналу дуже зручна для поповнення електронної колекції журналу на web-сайті тому, що дозволяє здійснювати цей процес більш оперативно. Як приклад можна привести дві web-сторінки журналу [5, 6], які розташовані на web-сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Відрізняються вони тим, що у першому випадку крім виходу на пошукову сторінку наявні відомості про засновників, авторів електронної версії, гостьова книга (і багато іншого). Проте найбільша відмінність сторінок полягає в тому, що у першому випадку в якості повнотекстового електронного документа виступають не лише статті із загальної бази, та й цілі номери журналів, які видані, але ще не пройшли процес аналітичної обробки.

І отже, з кінця 2005 р. і початку 2006 р. методика створення електронної версії журналу року стала основною для усунення суперечностей, що існують при формуванні традиційних та електронних видів пошуку інформації. За допомогою її застосування було оброблено 50 електронних версій друкованого журналу, що вийшли з 1997 р. по 2004 р. (3059 наукових статей), а результати обробки були використані при створенні друкованого „Бібліографічного покажчика статей наукового журналу „Культура народів Причорномор'я” [7]. Результат був приголомшливий. Нарешті, шляхом автоматизації був отриманий реальний результат – інформаційний продукт, який може стати (і вже стає) основним видом інтелектуальної власності наукових бібліотек й інформаційних центрів вищих навчальних закладів та науково-дослідних організацій.

До цього часу за розробленою методикою видано вже три ретроспективні покажчики наукового журналу „Культура народів Причорномор'я”, кожен з яких має систему організації пошуку, яка все більш і більш розширюється та побудована на взаємно-зворотному зв'язку традиційних й електронних блоків інформації, у тому числі повнотекстових. У свою чергу підготовка до видання вищезазначених покажчиків дозволяє інтенсивно формувати і розвивати загальний електронний ресурс, що представлений від Криму в глобальній світовій мережі Інтернет [8, 9].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Полный текст 1 специализированного библиотечного выпуска [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/Articles/KultNar/40> (проверено 20.10.2007 г.)
2. Дудченко С.В. Электронный документ / С.В. Дудченко // Культура народов Причерноморья. – Симферополь: Межвузовский центр «Крым». – 2004. – № 55. – Т.2. – С. 59-63. – Библиогр.: 16 назв.
3. Дудченко С.В. Электронная копия / С.В. Дудченко // Культура народов Причерноморья – Симферополь: Межвузовский центр «Крым». – 2005. – № 60. – Т.1. – С. 26–30. – Библиогр.: 4 назв.
4. Дудченко С.В. Электронный документ как полнотекстовый, справочный и библиографический первоисточник /С.В. Дудченко// Культура народов Причерноморья. – Симферополь: Межвузовский центр «Крым». – 2004. – №50. – Т.3. – С. 59–64. – Библиогр. в конце ст.: 4 назв.
5. Общая информация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/Articles/KultNar/index.html> (проверено 26.10.2007 г.)

6. Поиск в электронной коллекции журнала [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/Articles/KultNar/knp.html>. – укр. (проверено 26.10.2007 г.)
7. Дудченко С.В. Библиографический указатель статей научного журнала «Культура народов Причерноморья» / Авт.- сост. С.В. Дудченко // Культура народов Причерноморья. – Симферополь: Межвузовский центр «Крым». – 2005. – № 60. – Т.2. – 199 с.
8. Электронная коллекция Центра информационных технологий Межвузовского центра «Крым». – Режим доступа: URL: <http://www.nbuv.gov.ua/ellib/ Crimea/ index.html> (проверено 02.11.2007 г.)
9. Ядрова Г. В. Создание электронных ресурсов Крымского региона: от издательской инициативы до инновационного проекта [Электронный ресурс] // Б-ки нац. акад. наук: пробл. функционирования, тенденции развития. — Электрон. дан. (1 файл). – К., 2005. – Вып. 3. – Режим доступа: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2005/05ygviiip.html>. – Загол. с экрана. (проверено 02.11.2007 г.)